

УДК 37.014.5:374.7(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2026-1-33-42>

EXPERIENCE OF THE CIVIL SOCIETY SECTOR OF UKRAINE IN ORGANIZING PROGRAMS TO OVERCOME EDUCATIONAL LOSSES

ДОСВІД ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Yaroslava MOZGHOVA,

Postgraduate Student,

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan
University

18/2, Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv,
Ukraine

Ярослава МОЗГОВА,

аспірантка,

Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка

вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2,
м. Київ, Україна

y.mozghova.asp@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0002-5532-6094>

ABSTRACT

The article examines the experience of Ukrainian civil society organizations in implementing programs aimed at overcoming educational losses caused by the COVID-19 pandemic and the full-scale Russian military aggression against Ukraine. The relevance of the study is determined by the fact that, according to the results of the international study PISA-2022, the educational losses of Ukrainian schoolchildren are estimated at 1.5–2 academic years, which poses significant risks for the human capital of the country and its economic development. The purpose of the study is to systematize and analyze the approaches of civil society organizations to the organization of programs for overcoming educational losses in the context of general secondary education. To achieve the research objectives, the methods of comparative analysis, systematization and generalization of practical experience were used. The study is based on the analysis of activities of at least 53 projects implemented by civil society organizations in 2024. The article identifies and characterizes the main models of organizing educational recovery programs: working at the level of each classroom group (training teachers in methods of working with educational losses), organizing tutoring support, conducting educational camps during vacations, organizing additional classes at educational institutions, and implementing intensive learning courses. The advantages and potential risks of each approach are revealed. Particular attention is paid to international experience in overcoming educational losses, specifically the effectiveness of high-dosage tutoring, which has been confirmed by numerous experimental studies and is recognized as one of the most effective strategies by international organizations. The article substantiates the need to develop a comprehensive national strategy for overcoming educational losses based on the integration of efforts of the state, civil society, and international organizations. The prospects for further research are outlined, in particular regarding the development of standardized tools for measuring educational losses and assessing the effectiveness of compensatory programs.

Key words: *educational losses, civil society organizations, tutoring support, overcoming learning gaps, general secondary education, wartime education, educational recovery programs.*

Вступ. Проблема освітніх втрат стала однією з найгостріших для системи загальної середньої освіти України. Кумулятивний ефект двох років пандемії COVID-19 та повномасштабного російського вторгнення, що триває з лютого 2022 року, призвів до безпрецедентного зниження якості навчальних досягнень українського учнівства. За результатами міжнародного дослідження PISA-2022, у якому Україна стала єдиною країною, що провела тестування в умовах війни, освітні втрати оцінюються в 1,5–2 навчальних роки порівняно з середніми показниками країн Організації економічного співробітництва та розвитку [18; 19]. Зокрема, 42 % українських підлітків не досягли базового рівня математичної грамотності, а лише 3 % продемонстрували найвищі результати [4; 18]. Нещодавнє дослідження освітніх втрат з математики підтвердило ці тенденції та визначило 6-й клас як критичну точку, коли учні втрачають мотивацію до вивчення ключових тем [15].

За даними спільного дослідження Світового банку, уряду України, Європейського Союзу та ООН (RDNA3), загальні втрати в секторі освіти з лютого 2022 року по грудень 2023 року становлять 6,9 млрд доларів США [8]. Станом на грудень 2024 року пошкоджено 3373 заклади освіти, з них 385 – повністю зруйновано, а загальна оцінка збитків зросла до 13,4 млрд доларів [21]. Потреби на відновлення оцінюються у 13,9 млрд доларів на період 2024–2033 років [8].

Моніторингове дослідження Державної служби якості освіти (ДСЯО) засвідчило, що результати навчання суттєво погіршилися з ключових предметів: про зниження успішності з української мови повідомляють 57 % педагогів у селах та 44 % у містах, з іноземної мови – 52 % та 47 % відповідно, з математики – 45 % та 40 % [2; 3]. Водночас дослідження показує зменшення кількості учнів, які володіють уміннями, необхідними для самостійного навчання, що робить малоефективними стратегії компенсації втрат через самостійне опрацювання матеріалу [3].

В умовах, коли державна система освіти зазнає надзвичайних викликів, вагому роль у подоланні освітніх втрат відіграє громадський сектор. Як зазначив заступник міністра освіти і науки Андрій Сташків, Міністерство освіти і науки (МОН) зацікавлене підтримувати та розвивати громадські ініціативи у сфері подолання освітніх втрат [6]. У 2024 році реалізовувалось щонайменше 53 проекти відповідного спрямування [11].

Аналіз наукових досліджень свідчить про значний доробок вітчизняних учених щодо вивчення проблеми освітніх втрат. Зокрема, О. Локшина та ін. узагальнили міжнародний досвід подолання освітніх втрат, зумовле-

них воєнними діями [5]; Ю. Назаренко здійснила аналітичне дослідження причин, наслідків та шляхів подолання навчальних втрат [10]; О. Топузов, Н. Бібік, О. Локшина, О. Онопрієнко представили результати дослідження щодо забезпечення якості загальної середньої освіти в умовах воєнного часу [12]. О. Топузов, М. Головка, О. Локшина актуалізували проблему діагностики та компенсації освітніх втрат [13]. МОН презентувало результати комплексного дослідження впливу повномасштабного вторгнення на освіту [7]. М. Бурда та Д. Васильєва дослідили освітні втрати учнів з математики [1]. Разом з тим недостатньо дослідженою залишається проблема систематизації практичного досвіду громадських організацій у подоланні освітніх втрат та оцінки ефективності різних моделей організації компенсаторних програм.

Мета статті – систематизувати та проаналізувати підходи громадських організацій України до організації програм для подолання освітніх втрат у сфері загальної середньої освіти, визначити переваги та потенційні ризики кожної моделі, а також окреслити перспективи інтеграції цього досвіду в національну стратегію подолання освітніх втрат.

Методи та методика дослідження. Для досягнення мети дослідження використано комплекс теоретичних методів: аналіз і синтез наукової літератури з проблеми освітніх втрат; порівняльний аналіз моделей організації компенсаторних програм; систематизація та узагальнення практичного досвіду громадських організацій. Емпіричну базу дослідження становлять: дані моніторингових досліджень ДСЯО [3]; результати міжнародного дослідження PISA-2022 [18]; інформація про діяльність громадських організацій, представлена у відкритих звітах і публікаціях [11]; рекомендації МОН та ЮНІСЕФ щодо організації програм із надолуження освітніх втрат [9]. Також залучено результати міжнародних досліджень ефективності програм подолання навчальних втрат, зокрема метааналіз А. Нікоу, П. Ореопулоса, В. Куан щодо впливу тьюторингу на навчальні досягнення [17].

Результати та дискусії. Аналіз імплементаційного досвіду дозволив виокремити шість основних моделей, які застосовують громадські організації України для подолання освітніх втрат.

1. Навчання вчителів методам роботи з освітніми втратами.

Ця модель передбачає роботу на рівні кожної окремої навчальної групи шляхом підвищення кваліфікації педагогів. Зокрема, громадська спілка «Освіторія» розробила онлайн-курс «Наздоженемо», здійснила підготовку регіональних тренерів і забезпечила розповсюдження практик за каскадною моделлю [11]. Перевагами підходу є навчання всієї когорти вчительства відповідним інструментам, забезпечення якості освіти на рівні кожної учнівської групи, широке охоплення учнівства всіх вікових груп та економія ресурсів. Серед потенційних ризиків – збільшення

навантаження на вчителів та обмежена ефективність у закладах освіти, де один педагог викладає кілька дисциплін.

2. Організація тьюторського супроводу.

Модель тьюторингу впроваджує громадська організація «Навчай для України» у рамках проекту «Освітній суп» [11]. Програма охоплює математику та українську мову для учнів 5–10-х класів; деякі хвили також включають тьюторську годину та курс з історії України. Інструменти тьюторингу як моделі індивідуалізації освітнього процесу дозволяють працювати з запитами кожного окремого учня й здійснювати прицільну підтримку. Перевагами є робота учнів у міні-групах, розвиток ключових навичок (математичної та читачької грамотності), можливість організації навчання у дистанційному форматі, побудова індивідуальних освітніх траєкторій. Серед ризиків – обмежене охоплення (за два роки проекту – 9500 дітей), високі видатки на оплату праці викладачів, неохопленість інших предметних галузей.

Варто зазначити, що тьюторинг визнано одним із найефективніших підходів до подолання навчальних втрат у міжнародній практиці. Масштабний метааналіз А. Нікоу, П. Ореопулоса та В. Куан, що охопив 96 рандомізованих досліджень, засвідчив значний позитивний вплив тьюторингу на навчальні досягнення учнів із середнім розміром ефекту 0,37 стандартного відхилення, причому найбільший ефект спостерігався у програмах із залученням фахових педагогів та за умови проведення занять у шкільний час [17]. Досвід Великої Британії (Національна програма тьюторства), Італії та Іспанії (онлайн-тьюторинг під час пандемії) підтвердив ефективність цього підходу у різних контекстах [14]. ДСЯО у своїх рекомендаціях також пропонує розробити національну систему тьюторингу як один із ключових механізмів подолання освітніх втрат [3].

3. Організація виїзних таборів.

Двотижневі табори для надолуження освітніх втрат організовує громадська організація «ГоГлобал» [11]. Програма охоплює українську мову, англійську мову, математику, а також рекреаційні практики. Перевагами є жива взаємодія учнів, психоемоційна та фізична реабілітація у безпечному регіоні, короткострокова прицільна робота з конкретними запитами учнів, подолання стереотипів щодо представників різних регіонів України. Водночас серед суттєвих обмежень – незначне охоплення (влітку 2023 року – 156 дітей), високі видатки на організацію таборів, відсутність системності та обмеження по віку, з якого діти можуть відлучатися від батьків.

4. Організація додаткових занять на базі закладів освіти.

Освітня фундація MriyDiy відкриває освітні центри на базі закладів освіти в регіонах, що найбільше постраждали внаслідок війни [11]. Учням 3–10-х класів пропонуються заняття з математики та української

мови, а також є можливість відвідувати сесії з психологом. До переваг цієї моделі належать: обізнаність батьків і дітей щодо можливостей надолуження, зручність доєднання до занять наприкінці навчального дня на базі шкільного укриття, фахова підготовка викладачів. Потенційні ризики полягають у складності координації великої кількості локацій, додатковому навантаженні на викладачів та учнів після завершення навчального дня.

5. Організація навчальних інтенсивів.

Проєкт «Тепер я знаю» від громадської організації «Смарт освіта» забезпечує поліпшення математичної та читацької компетентностей упродовж п'яти тижнів на літніх канікулах [11]. Діти мають змогу покращувати навички читання, аналізу й розуміння текстів, роботи з алгоритмами. Перевагами є мінімізація освітніх втрат, що традиційно відбуваються в період літніх канікул, розвиток навичок замість опанування програми, реалізація компетентнісно орієнтованого навчання. Серед ризиків – відхід від традиційних знаннево орієнтованих практик та потенційний спротив з боку освітньої спільноти.

6. Створення цифрових освітніх екосистем.

У вересні 2024 року в Україні запрацювала Екосистема для надолуження освітніх втрат, створена Асоціацією інноваційної та цифрової освіти за підтримки МОН [6]. Система поєднує штучний інтелект, інтерактивні кейсові уроки та модель «перевернутого класу», в якій учні самостійно опрацьовують матеріал, а вчителі виконують роль менторів. Такий підхід забезпечує масштабованість, персоналізацію навчання та можливість використання у дистанційному форматі.

Порівняльний аналіз зазначених моделей дозволяє констатувати, що кожна з них має свою нішу ефективності. Моделі підвищення кваліфікації вчителів забезпечують найширше охоплення, проте не вирішують проблему індивідуальних освітніх розривів. Тьюторський супровід є найбільш персоналізованим підходом, однак потребує значних фінансових ресурсів і має обмежений масштаб. Табори та інтенсиви ефективні як короткострокові інтервенції, проте не забезпечують системності. Додаткові заняття на базі шкіл мають потенціал для масштабування, але створюють додаткове навантаження на учасників освітнього процесу.

Ці висновки узгоджуються з рекомендаціями міжнародних організацій. Зокрема, ЮНІСЕФ наголошує, що лише 39 % країн запровадили заходи щодо збільшення навчального часу, 29 % – програми тьюторингу та 16 % – адресне навчання [20]. Замість фрагментарних заходів експерти рекомендують багаторічні, доказові інтервенції з комплексною підтримкою вчителів. МОН разом з ЮНІСЕФ розробили «Рекомендації з організації програм з надолуження освітніх втрат», які стануть основою для Національної стратегії з надолуження освітніх втрат [9]. ДСЯО

також підготувала консолідовані пропозиції за підсумками II етапу загальнодержавного моніторингового дослідження якості освіти в умовах воєнного стану [2].

Важливим аспектом є питання фінансування програм подолання освітніх втрат. Значна частина проектів громадських організацій реалізується за рахунок міжнародних грантів. У 2024 році коштом лише одного джерела – американської допомоги – було надруковано 3,2 млн підручників для молодших школярів [16]. Залежність від зовнішнього фінансування є суттєвим ризиком для сталості цих програм.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі узагальнення. По-перше, громадський сектор України продемонстрував значну спроможність у розробці та впровадженні різноманітних моделей подолання освітніх втрат. Виокремлено шість основних підходів: навчання вчителів, тьюторський супровід, виїзні табори, додаткові заняття на базі шкіл, навчальні інтенсиви та цифрові освітні екосистеми. Кожна модель має власну нішу ефективності, специфічні переваги та ризики.

По-друге, жодна окрема модель не є достатньою для вирішення проблеми освітніх втрат у масштабах країни. Ефективна стратегія подолання освітніх втрат потребує комбінування різних підходів відповідно до контексту конкретної громади, вікової групи учнів і предметної галузі.

По-третє, міжнародний досвід підтверджує, що тьюторинг високої інтенсивності є одним із найбільш доказово обґрунтованих підходів до подолання навчальних втрат [17]. Інтеграція елементів тьюторингу в національну систему освіти, зокрема через створення національної програми тьюторства, є перспективним напрямом державної освітньої політики.

По-четверте, необхідним є розвиток стандартизованих інструментів діагностики освітніх втрат та оцінки ефективності компенсаторних програм, що забезпечить доказову базу для прийняття управлінських рішень [13].

Перспективи подальших досліджень полягають у: розробці методології оцінювання ефективності різних моделей подолання освітніх втрат; дослідженні можливостей масштабування найуспішніших практик громадського сектору; вивченні впливу цифрових технологій на процес компенсації навчальних розривів; а також у порівняльному аналізі вартості впровадження різних моделей для різних типів громад.

Література

1. Бурда М. І., Васильєва Д. В. Освітні втрати учнів з математики та шляхи їх подолання в умовах війни. *Проблеми сучасного підручника*. 2022. Вип. 29. С. 18–28. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-18-28>.
2. Державна служба якості освіти України. Консолідовані пропозиції з подолання освітніх втрат у загальній середній освіті. 2025. URL: <https://sqe.gov.ua/konsolidovani-propozicii-z-podolanni/> (дата звернення: 10.01.2026).

3. Державна служба якості освіти України. Як компенсувати «освітні втрати»: рекомендації для органів влади, засновників і директорів закладів освіти. 2023. URL: <https://sqe.gov.ua/yak-kompensuvati-osvitni-vtrati-rek/> (дата звернення: 10.01.2026).
4. Інститут освітньої аналітики. Презентація результатів дослідження PISA-2022 в Україні. 2023. URL: <https://iea.gov.ua/en/7118-2/> (дата звернення: 10.01.2026).
5. Локшина О. І., Глушко О. З., Джурило А. П. та ін. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти : оглядове видання / за заг. ред. О. М. Топузова, О. І. Локшиної. Київ : Педагогічна думка, 2022. 66 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>.
6. Міністерство освіти і науки України. В Україні запрацювала Екосистема для надолуження освітніх втрат. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/news/v-ukraini-zapratsiuvala-ekosistema-dlia-nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat> (дата звернення: 10.01.2026).
7. Міністерство освіти і науки України. Відбулася презентація результатів дослідження впливу на освіту повномасштабного вторгнення. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/news/vidbulasya-prezentatsiya-rezultativ-doslidzhennya-vplivu-na-osvitu-povnomasshtabnogo-vtragnennya> (дата звернення: 10.01.2026).
8. Міністерство освіти і науки України. Оцінювання втрат та потреб української освіти на основі RDNA3. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/news/otsinyuvannya-vtrat-ta-potreb-ukrainskoi-osviti-na-osnovi-rdna3> (дата звернення: 10.01.2026).
9. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації з організації програм з надолуження освітніх втрат. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/news/mon-razom-z-yunisef-rozrobili-rekomendatsii-shchodo-organizatsii-program-iz-nadoluzhennya-osvitnikh-utrat> (дата звернення: 10.01.2026).
10. Назаренко Ю. Навчальні втрати: причини, наслідки й шляхи подолання. Український центр оцінювання якості освіти. 2022. URL: <https://osvita.ua/school/88921/> (дата звернення: 10.01.2026).
11. Освіторія. Спільні зусилля для подолання освітніх втрат: тьютори, портали та ші. 2024. URL: <https://osvitoria.media/experience/spilni-zusyillya-dlya-podolannya-osvitnih-vtrat-tyutory-portaly-ta-shi/> (дата звернення: 10.01.2026).
12. Топузов О. М., Бібік Н. М., Локшина О. І., Онопрієнко О. В. Забезпечення якості загальної середньої освіти в умовах воєнного часу : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2022. 168 с.
13. Топузов О. М., Головка М. В., Локшина О. І. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 1. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>.
14. Carlana M., La Ferrara E. Apart but Connected: Online Tutoring and Student Outcomes during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Public Economics*. 2024. Vol. 230. Art. 105036. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2024.105036>.
15. EdEra. Дослідження освітніх втрат з математики. 2025. URL: <https://komersant.ua/en/zahroza-ekonomitsi-shcho-pokazalo-nove-doslidzhennia-pro-osvitni-vtraty-v-ukraini/> (дата звернення: 10.02.2026).
16. Education.ua. Уряд США призупиняє грантові програми: під загрозою відбудова шкіл та друк підручників. 2025. URL: <https://www.education.ua/news/2025/01/27/> (дата звернення: 10.02.2026).
17. Nickow A. J., Oreopoulos P., Quan V. The impressive effects of tutoring on preK-12 learning: A systematic review and meta-analysis of the experimental evidence. *EdWorkingPaper No. 20-267*. Annenberg Institute at Brown University, 2020. DOI: <https://doi.org/10.26300/eh0c-pc52>.
18. OECD. PISA 2022 Results. Country Notes: Ukrainian regions (18 of 27). Paris : OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en.html (дата звернення: 10.01.2026).

19. UNICEF. Education survey reveals impact of war on Ukraine's students. 2023. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/international-education-quality-research> (дата звернення: 10.01.2026).

20. UNICEF. From learning recovery to education transformation. 2022. URL: <https://www.unicef.org/blog/learning-recovery-education-transformation> (дата звернення: 10.01.2026).

21. World Bank. Learning and School Reforms Continue in Ukraine Despite War Challenges. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2025/03/25/> (дата звернення: 10.02.2026).

References

1. Burda, M. I. & Vasylieva, D. V. (2022). Osvitni vtraty uchniv z matematyky ta shliakhy yikh podolannia v umovakh viiny [Educational losses of students in mathematics and ways to overcome them in wartime]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, 29, 18–28. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-18-28>. [in Ukrainian].

2. Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy (2025). Konsolidovani propozyzii z podolannia osvitnikh vtrat u zahalnyi serednii osviti [Consolidated proposals for overcoming educational losses in general secondary education]. Retrieved from: <https://sqe.gov.ua/konsolidovani-propozicii-z-podolann/> [in Ukrainian].

3. Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy (2023). Yak kompensuvaty «osvitni vtraty»: rekomendatsii dlia orhaniv vlady, zasnovnykiv i dyrektoriv zakladiv osvity [How to compensate for «educational losses»: recommendations for authorities, founders and directors of educational institutions]. Retrieved from: <https://sqe.gov.ua/yak-kompensuvati-osvitni-vtrati-rek/> [in Ukrainian].

4. Instytut osvitnoi analyky (2023). Prezentatsiia rezultativ doslidzhennia PISA-2022 v Ukraini [Presentation of PISA-2022 research results in Ukraine]. Retrieved from: <https://iea.gov.ua/en/7118-2/> [in Ukrainian].

5. Lokshyna, O. I., Hlushko, O. Z., Dzhyrylo, A. P. et al. (2022). Osvita v realiakh viiny: orientyry mizhnarodnoi spilnoty [Education in the realities of war: guidelines of the international community]. O. M. Topuzov, O. I. Lokshyna (Eds.). Kyiv : Pedahohichna dumka. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>. [in Ukrainian].

6. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2024). V Ukraini zapratsiuvala Ekosystema dlia nadoluzhennia osvitnikh vtrat [An Ecosystem for overcoming educational losses has been launched in Ukraine]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/news/v-ukraini-zapratsiuvala-ekosystema-dlia-nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat> [in Ukrainian].

7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2024). Vidbulasia prezentatsiia rezultativ doslidzhennia vplyvu na osvitu povnomasshtabnoho vtorhennia [Presentation of research results on the impact of full-scale invasion on education]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/news/vidbulasya-prezentatsiya-rezultativ-doslidzhennya-vplyvu-na-osvitu-povnomasshtabnoho-vtorgnennya> [in Ukrainian].

8. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2024). Otsiniuvannia vtrat ta potreb ukrainskoi osvity na osnovi RDNA3 [Assessment of losses and needs of Ukrainian education based on RDNA3]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/news/otsiniuvannya-vtrat-ta-potreb-ukrainskoi-osviti-na-osnovi-rdna3> [in Ukrainian].

9. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2023). Rekomendatsii z orhanizatsii program z nadoluzhennia osvitnikh vtrat [Recommendations for organizing educational loss recovery programs]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/news/mon-razom-z-yunisef-rozrobili-rekomendatsii-shchodo-organizatsii-program-iz-nadoluzhennya-osvitnikh-utrat> [in Ukrainian].

10. Nazarenko, Yu. (2022). Navchalni vtraty: prychny, naslidky y shliakhy podolannia [Learning losses: causes, consequences and ways to overcome them]. *Ukrainskyi tsentr*

otsiniuvannia yakosti osvity – Ukrainian Center for Education Quality Assessment. Retrieved from: <https://osvita.ua/school/88921/> [in Ukrainian].

11. Osvitoria (2024). Spilni zusyillia dlia podolannia osvitnikh vtrat: tiutory, portaly ta shi [Joint efforts to overcome educational losses: tutors, portals and AI]. Retrieved from: <https://osvitoria.media/experience/spilni-zusyillya-dlya-podolannya-osvitnih-vtrat-tyutory-portaly-ta-shi/> [in Ukrainian].

12. Topuzov, O. M., Bibik, N. M., Lokshyna, O. I. & Onoprienko, O. V. (2022). Zabezpechennia yakosti zahalnoi serednoi osvity v umovakh voiennoho chasu [Ensuring the quality of general secondary education in wartime]. Kyiv : Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].

13. Topuzov, O. M., Holovko, M. V. & Lokshyna, O. I. (2023). Osvitni vtraty v period voiennoho stanu: problemy diahnostyky ta kompensatsii [Educational losses during martial law: problems of diagnostics and compensation]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 1, 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>. [in Ukrainian].

14. Carlana, M. & La Ferrara, E. (2024). Apart but Connected: Online Tutoring and Student Outcomes during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Public Economics*, 230, 105036. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2024.105036>. [in English].

15. EdEra (2025). Doslidzhennia osvitnikh vtrat z matematyky [Research on educational losses in mathematics]. Retrieved from: <https://komersant.ua/en/zahroza-ekonomitsi-shcho-pokazalo-nove-doslidzhennia-pro-osvitni-vtraty-v-ukraini/> [in Ukrainian].

16. Education.ua (2025). Uriad SShA pryzupyniaie hrantovi prohramy: pid zahrozoiu vidbudova shkil ta druk pidruchnykiv [US government suspends grant programs: school reconstruction and textbook printing under threat]. Retrieved from: <https://www.education.ua/news/2025/01/27/> [in Ukrainian].

17. Nickow, A. J., Oreopoulos, P. & Quan, V. (2020). The impressive effects of tutoring on preK-12 learning: A systematic review and meta-analysis of the experimental evidence. EdWorkingPaper No. 20-267. Annenberg Institute at Brown University. DOI: <https://doi.org/10.26300/eh0c-pc52>. [in English].

18. OECD (2023). PISA 2022 Results. Country Notes: Ukrainian regions (18 of 27). Paris : OECD Publishing. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en.html [in English].

19. UNICEF (2023). Education survey reveals impact of war on Ukraine's students. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/international-education-quality-research> [in English].

20. UNICEF (2022). From learning recovery to education transformation. Retrieved from: <https://www.unicef.org/blog/learning-recovery-education-transformation> [in English].

21. World Bank (2025). Learning and School Reforms Continue in Ukraine Despite War Challenges. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2025/03/25/> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується досвід громадських організацій України у впровадженні програм, спрямованих на подолання освітніх втрат, спричинених пандемією COVID-19 та повномасштабною російською військовою агресією проти України. Актуальність дослідження обумовлена тим, що, за результатами міжнародного дослідження PISA-2022, освітні втрати українських школярів оцінюються у 1,5–2 навчальних роки, що становить значні ризики для людського капіталу країни та її економічного розвитку. Метою дослідження є систематизація та аналіз підходів громадських організацій до організації програм подолання освітніх втрат у сфері загальної середньої освіти. Для досягнення завдань дослідження використано методи

порівняльного аналізу, систематизації та узагальнення практичного досвіду. Дослідження ґрунтується на аналізі діяльності щонайменше 53 проєктів, реалізованих громадськими організаціями у 2024 році. У статті виокремлено та охарактеризовано основні моделі організації програм із надолуження освітніх втрат: робота на рівні кожної навчальної групи (навчання вчителів методам роботи з освітніми втратами), організація тьюторського супроводу, проведення візних таборів, організація додаткових занять на базі закладів освіти, реалізація навчальних інтенсивів та створення цифрових освітніх екосистем. Розкрито переваги та потенційні ризики кожного підходу. Особливу увагу приділено міжнародному досвіду подолання освітніх втрат, зокрема ефективності тьюторингу високої інтенсивності, що підтверджена численними експериментальними дослідженнями і визнана одною з найдієвіших стратегій міжнародними організаціями. Обґрунтовано необхідність розробки комплексної національної стратегії подолання освітніх втрат на основі інтеграції зусиль держави, громадянського суспільства та міжнародних організацій.

Ключові слова: освітні втрати, громадські організації, тьюторський супровід, подолання навчальних розривів, загальна середня освіта, освіта в умовах війни, програми надолуження освітніх втрат.

Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026